

KÖVETELMÉNYEK
az Alkotmányjog c. tantárgyból
személyügyi, munkaügyi és szociális igazgatási alapszakos
nappali tagozatos hallgatók számára
tárgykód: AJALK140MBAN1
2023/2024. tanév I. félév

Tárgyfelelős: Dr. Paulovics Anita egyetemi tanár
Tárgyfelelős tanszék: Alkotmányjogi Tanszék
Tantárgy oktatója: Hallók Tamás egyetemi docens
Előtanulmányi kötelezettség: –
Egyidejű felvétel: –
Szemeszter: 1
Heti óraszám: 2
Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 4 kr.
Fejlesztendő kompetenciák:
tudás: T1, T2, T5
képesség: K2, K4
attitűd: A2, A4, A5, A6
autonómia és felelősség: F4, F7, F8, F10

1. A tantárgy feladata és célja

Az alkotmányjog oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék az alkotmány és az alkotmányjog alapfogalmait, a jogforrási rendszert, a képviseleti és közvetlen demokrácia intézményeit, az alkotmányos szervek rendszerét, az állami hatalomgyakorlás és a magyar államszervezet működésének elméleti és jogszabályi alapjait és az alapjogok rendszerét.

2. A tantárgy tematikus leírása

1. Az alkotmány és az alkotmányjog alapfogalmai. A hatalommegosztás.
2. A kormányformák.
3. A jogforrási rendszer.
4. A képviseleti és a közvetlen demokrácia intézményei: a választójog és a népszavazás joga.
5. Az Országgyűlés funkciói, szervezete és működése. A képviselők jogállása. A törvényhozási eljárás.
6. A köztársasági elnök jogállása, megbízatása és hatáskörei. A miniszteri ellenjegyzés.
7. A kormányzás fogalma. A kormány feladata, létrejötte és megszűnése. Az ügyvivő kormány. A kormánytagok és az államtitkárok jogállása.
8. Az igazságszolgáltatás fogalma. A bírósági szervezet. A bíróságok igazgatása.
9. Az ügyészség alkotmányos helyzete. Az ügyészi szervezet. Az ügyészség feladatai.
10. Az alkotmányvédelem. Az alkotmánybírák jogállása.
11. Az Alkotmánybíróság szervezete és hatáskörei.
12. Az alapvető jogok biztosa.
13. Az önkormányzatiság elve. A helyi önkormányzatokra vonatkozó alkotmányos szabályok. A helyi önkormányzatok alapjogai, feladat- és hatáskörei.
14. Az alkotmányos alapjogok rendszere. Az alapjogok korlátozása.

3. A félév elfogadásának feltételei

A vizsgára bocsátás feltétele az aláírás. Az értékelés öt fokozatú.

Előadások

Okt. h.	Időpont	Oktató	Téma
1.	szept. 11.		SZÜNET
2.	szept. 18.	Hallók Tamás	Az alkotmány és az alkotmányjog alapfogalmai. A hatalommegosztás.
3.	szept. 25.	Hallók Tamás	A kormányformák.
4.	okt. 2.	Hallók Tamás	A jogforrási rendszer.
5.	okt. 9.	Hallók Tamás	A képviseleti és közvetlen demokrácia intézményei 1.: a választójog.
6.	okt. 16.	Hallók Tamás	A képviseleti és közvetlen demokrácia intézményei 2.: a népszavazás joga. Az Országgyűlés funkciói, szervezete és működése.
7.	okt. 23.		Szünet
8.	okt. 30.		Szünet
9.	nov. 6.	Hallók Tamás	Zárthelyi dolgozat. A köztársasági elnök jogállása, megbízatása és hatáskörei. A miniszteri ellenjegyzés.
10.	nov. 13.	Hallók Tamás	A kormányzás fogalma. A kormány feladata, létrejötte és megszűnése. Az ügyvivő kormány. A kormánytagok és az államtitkárok jogállása. Az igazságszolgáltatás fogalma.
11.	nov. 20.	Hallók Tamás	A bírósági szervezet. A bíróságok igazgatása. Az ügyészség alkotmányos helyzete. Az ügyészi szervezet. Az ügyészség feladatai.
12.	nov. 27.	Hallók Tamás	Az önkormányzatiság elve. A helyi önkormányzatokra vonatkozó alkotmányos szabályok. A helyi önkormányzatok alapjogai, feladat- és hatáskörei.
13.	dec. 4.	Hallók Tamás	Zárthelyi dolgozat. Az alkotmányvédelem. Az Alkotmánybíróság szervezete és hatáskörei. Az alkotmánybírák jogállása. Az alapvető jogok biztosa.
14.	dec. 11.	Hallók Tamás	Az alkotmányos alapjogok fogalma, rendszere, az alapjogok korlátozása.

Az előadások időpontja és helye: hétfő 10–12 óra, A/1. 310. tt.

4. Számonkérés követelményei

Kollokvium. A számonkérés az írott tananyagban és a kötelező jogszabályok ismeretén kívül kiterjed az előadáson elhangzottakra.

Vizsgakérdések

1. Az alkotmány fogalma és jellemzői, az alkotmányok típusai.
2. Az alkotmányjog fogalma és jellemzői. Az alkotmányosság fogalma és kritériumai.
3. A hatalommegosztás elmélete (Locke, Montesquieu, Constant, Bibó).
4. Az államforma és a kormányforma fogalmának ismérvei.
Egyes kormányformák: az alkotmányos monarchia, parlamentáris monarchia, parlamentáris köztársaság, prezidenciális köztársaság, félprezidenciális kormányforma.
5. A jogforrás fogalma. A jogforrási hierarchia rendező elvei.
Jogszabályok érvényessége és hatálya.
6. A hatályos magyar jogforrási rendszer. A jogszabályok.
Közjogi szervezetszabályozó eszközök. A nemzetközi jogi normák és az EU jogforrásai.
7. Szokásjogi jogalkotás, bírói alkotás jog. A jogszabályok kihirdetése és közzététele, nyilvántartása és jelölése.
8. Választási alapfogalmak, alapelvek és rendszerek (modellek).
9. A választói jogosultság, Az országgyűlési választások eredményének megállapítása: a mandátumok elosztása egyéni választókerületben és országos listán. Az időközi választás szabályai.
10. A választási szervek, a választási eljárás szabályai: kampány, jelöltállítás, szavazás, szavazatszámolás és jogorvoslatok.
11. A népszavazás joga (a közvetlen és a közvetett demokrácia viszonya, a népszavazás fajtái, főbb korlátai, érvényesség és eredményesség).
12. Az Országgyűlés funkciói és hatásköre.

13. Az Országgyűlés megalakulása, megbízási ideje.
14. Az Országgyűlés szervezete: a bizottságok fajtái, frakciók; tisztségviselői: elnök, alelnökök, jegyzők.
15. Az Országgyűlés működésének szabályai: ülészakok; a törvényjavaslatok tárgyalási rendje: általános és részletes vita, a törvényalkotási bizottság eljárása, plenáris vita, zárószavazás.
16. Kérdés és interpelláció.
17. Az országgyűlési képviselők jogállása, mentelmi joga.
18. A köztársasági elnök jogállása: megválasztása, a megbízási megszűnése.
19. A köztársasági elnök hatásköre: ellenjegyzéssel és ellenjegyzés nélkül gyakorolható hatáskörei, a kinevezések megtagadásának joga, vétőjoga.
20. A Kormány alkotmányos helyzete: a Kormány létrejötte, megszűnése; az ügyvivő kormány és az ügyvezető miniszterelnök.
21. A Kormány feladatai és hatásköre.
22. A Kormány és a Kormány tagjainak felelőssége; a bizalmi kérdés és a konstruktív bizalmatlansági indítvány.
23. Az igazságszolgáltatás fogalma. A bírósági szervezet. A bíróságok igazgatása.
24. Az ügyészség alkotmányos helyzete. Az ügyészi szervezet. Az ügyészség feladatai.
25. Az alkotmánybírák jogállása.
26. Az Alkotmánybíróság hatásköre és eljárása.
27. Az alapvető jogok biztosa (a tisztség betöltése, hatásköre és eljárása).
28. Az önkormányzatiság elve. A helyi önkormányzatokra vonatkozó alkotmányos szabályok. A helyi önkormányzatok alapjogai, feladat- és hatáskörei.
29. Az alkotmányos alapjogok rendszere. Az alapjogok korlátozhatósága.

Vizsgakérdések kreditbeszámításhoz hallgatóknak (korábbi JFSZ tanulmányok alapján):

4. Az államforma és a kormányforma fogalmának ismérvei.
Egyes kormányformák: az alkotmányos monarchia, parlamentáris monarchia, parlamentáris köztársaság, prezidenciális köztársaság, félprezidenciális kormányforma.
5. A jogforrás fogalma. A jogforrási hierarchia rendező elvei.
Jogszabályok érvényessége és hatálya.
6. A hatályos magyar jogforrási rendszer. A jogszabályok.
Közjogi szervezetszabályozó eszközök. A nemzetközi jogi normák és az EU jogforrásai.
7. Szokásjogi jogalkotás, bírói alkotás jog. A jogszabályok kihirdetése és közzététele, nyilvántartása és jelölése.
8. Választási alapfogalmak, alapelvek és rendszerek (modellek).
10. A választási szervek, a választási eljárás szabályai: kampány, jelöltállítás, szavazás, szavazatszámolás és jogorvoslatok.
15. Az Országgyűlés működésének szabályai: ülészakok; a törvényjavaslatok tárgyalási rendje: általános és részletes vita, a törvényalkotási bizottság eljárása, plenáris vita, zárószavazás.
17. Az országgyűlési képviselők jogállása, mentelmi joga.
22. A Kormány és a Kormány tagjainak felelőssége; a bizalmi kérdés és a konstruktív bizalmatlansági indítvány.
26. Az Alkotmánybíróság hatásköre és eljárása.
29. Az alkotmányos alapjogok rendszere. Az alapjogok korlátozhatósága.

5. Kötelező tananyag

Az alkotmányjog alapintézményei. Szerk. Paulovics Anita. Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc (megjelenés alatt)

6. Ajánlott irodalom

Bragyova András: *Az új alkotmány egy koncepciója.* Budapest, KJK-MTA ÁJI. 1994.

Gárdos-Orosz Fruzsina – Zakariás Kinga (szerk.): *Az Alkotmánybírósági gyakorlat – Az Alkotmánybíróság 100 elvi jelentőségű határozata 1990–2020.* Társadalomtudományi Kutatóközpont – HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Bp., 2022.

Sári János: *A hatalommegosztás.* Budapest, Osiris Kiadó, 1995.

Alkotmánytan I. Szerkesztette: Kukorelli István, Budapest, Osiris Kiadó, 2007.

Bragyova András: *Az alkotmánybíráskodás elmélete.* Budapest, KJK-MTA Állam- és Jogtudományi Intézet. 1994.

Wade – Bradley – Bates – Himsworth: *Constitutional and Administrative Law.* Longman, London, New York, 1986.

The Basic Law of Hungary: A First Commentary. (szerk.: Schanda Balázs – Varga Zs. András – Csink Lóránt) Dublin, Clarus Press, 2012.

Egyéb tudnivalók:

A kötelező jogszabályok:

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) hatályos szövege

Zárthelyi dolgozat, megajánlott jegy: A félév során két zárthelyi dolgozat írására kerül sor. Az első zárthelyi dolgozat

anyaga az első öt előadás anyaga. Az a hallgató, aki a zárthelyi dolgozatokat összességében jeles, jó, közepes vagy elégséges eredménnyel írja meg, mentesülhet a vizsga alól.

Felmentési kérelmek elbírálása: Alkotmányjogból csak az a nappali tagozatos hallgató kaphat felmentést, aki korábban karunkon teljesítette a tantárgyi követelményeket. Aki más felsőoktatási intézményben tanult alkotmányjogot, akkor kaphat felmentést, ha a tanmenet legalább 75% egyezést mutat a jelen félév tanmenetével. Ehhez kérelmet kell benyújtani, amelyhez csatolni kell az index másolatát, illetve egyéb szükséges dokumentumokat (pl. tanmenet).

Adminisztratív ügyek intézése az A/6 222-es szobában történik, ügyintéző: Hodosi Gabriella

Miskolc, 2023. augusztus

Alkotmányjogi Tanszék